Waqyi misriyyat

نمره ٥٩٩
599

طبعت فى مطبعة ديوان الوقايع المصريه بالقلعه العامره فى ليلة السبت

الموافقه لست خلون من شهر رمضان الكريم سنة ١٢٥١

ميزان هواء مصر

ن	ايام	صباح	ظهر	عصر	مغرب	عشا
٦	و	١٢	١٤	١٤	١٣	١٣

خديوعاليجاه دام فى وقاية الاله افندمز حضرتلرى آسايش رعايايى التزام عهدهٔ مرحمت وبهرسنه قلمرو مصريه يى كشت وكذارى ذات والالرينه عادت بيورد قلمرندنناشى اشبو اللى برسنه سى ماه جمادى الاخرينك يكرمى التنجى اثنين كونى دخى ايام صيفده مقر داوريلرى اولان اسكندريه دن حركتله تماشاى اقاليم بحريه يه سوق زورق ونصف ثانىٔ غربيه مديريتى اقسامندن معدود كفرمجر نام جاى دلكشاده موجود اولان قصر عليالريني نقش پاى داوريلريله مغبوط كاخ خورنق بيوره رق اوچكون اقامت وردنجى يوم پنجشنبه پنبه وپرنج ومزروعات سائره ترلالرى مشاهده سنه رغبت ايدرك اخشام اوزرى اسبه سوار واوچ ساعتدن زياده دوراپله قوت وبركت فلاحت وزراعته نظر كذار اولوب غيرت وشطارتى مشهود اولان كفرمجر قسمى ناظرى يونس اغا زلال التفات عليه لريله غريق لجهٔ نوازش وايفاى اموال مرتبه يه سعى وورزش ايدن صافيه قسمى ناظرى احمد اغانك باشنه تكو يرشال فرمايش بيورلديغنك فرداسى جاى مذكوردن قيام وكذلك مديريت مزبوره اقسامندن اولان كفر الشيخ طرفنه امالهٔ لجام برله بشنجى ساعتده واصل وآوان قلت ماء نيلده حواليسى بى آب وتاب وعدم وجود ماء ملابسه سيله اكباد اهالى همچنال كباب ايكن اوتوز سكز تاريخنده بر ترعهٔ جسيمه كشاديله اجراى آب وكنار قريه ده بر قصر بناسيله اطرافنده كى فيافىٔ خاليه سبززار وشاداب قلنديغندن الحالة هذه اطه يه مشاكل بر محل نادر المثل اولمغله درتكون توقف ونصف اول غربيه مديرى حسن بك حضرتلرى روسايىٔ خاكپاى خديوانه لريله احراز تشرف ايتمش واسكندريه دن حركت بيورلمقسزين مامورىت مخصوصه ضمننده خاكپاى حضرت سپهسالارى يه اعزام بيورلان باشمعاون داورى سعادتلو سامى بك افندى حضرتلرى اتمام ماموريتله محل مزبوره كلمش اولمغين برجيدهٔ بساط قرار ونصف ثانىٔ اقاليم مزبوردن عد اولنان محلة الكبرا ولايتى صوبنه تحريك ركاب رهوار تيزرفتار واثناى راهده اراضىٔ مزروعه يى سير بشعاردن سكز ساعتده محل مقصوده وصول خديوى ميسر واقاليم بحرى مفتشى دولتلو عباس پاشا حضرتلرينك هندسه كارى طبع عاليلريله كنار ترعهٔ كبيره ده انشا قلنان قصر دلارا ذات عليالرينه مقر وعلما ووجوه بلده تلطيفات بهيه يه مظهر اولديغى حالده بوندن مقدمجه كاشتهٔ اراضى اولان پنبه وپرنجه باقمق ايچون اقاليم مزبوره يى ايكى ماه دنبرو كشت ايدن مجلس ملكيه ناظرى سعادتلو ميرلوا مختار بك حضرتلرى دخى قدمنهاده اولديغندن اعمار بلاد واراضى ونشر صحايف عدل ودادايله اهالى ورعيتى هر حالده خشنود وراضى ايتمك اوزره مفتش پاشا حضرتلريله باشمعاون داورى ومجلس ملكيه ناظرى بك افنديلر ونصف اول وثانى مديرلرى حسن بك وشرمى افندى ومعاون ثانى مظهر بك حضراتى باراده مجتمع اوله رق عقد مجلس مذاكره واستحصال اسباب ثروت وغنايه دائر هر طرفدن ابتدار مشاوره برله اقدار رعايا وبرايا امرنده نو بنو ظهوره كلان همم عليهٔ خديوى رونمود وبو مديريت اوته دنبرو مديريات سائره نك مادوننده ايكن سايهٔ سنيهٔ داوريده بوسنه اهالينك مطلوب اوزره طوراندقلرى مشهود اولوب انجق بعض قرا اهاليسى ديكرلرينه نسبتله قدرتسزجه بولندقلرندن يرلرى مستبحر قاله رق مامول وجهله اكوب بيچمه كارى معين وبركت همت ولى نعمتله بومقوله لرك دخى امثاللرى مثللو صاحب مقدرت اولملرى امر امكن ايدوكنى مفتش پاشاى مشار اليه حضرتلرى مامورا ورده زبان بيان وجانب ميريدن نه مقدار اعانه اولنسه ذى اقتدار اوله جقلرينى حاضر مجلس اولان نظار ومشايخدن لدى الاستيذان حساب وكتاب اولنه رق نتيجهٔ كلام غربيه مديريتى اقسامى قريه لرنده قدرتسزجه اولان فلاحلره حيوان الملريچون بشبيك بشيوز يكرمى كيسه اقچه ويكرمى سكز بيك يدى يوز التمش اوچ اردب تقاويلك غلال ويريلورايسه كافة كافى اوله جغنى اعلام ايتملريله كيفيت عرض حضور وترتيبلرى اوزره اعطا اولنمسنه ارادهٔ داورانه لرى زيب صحيفهٔ صدور اولديغندن ميان زراعده براى توزيع مبالغ وغلال مزبوره ايادى نظار ومشايخه توديع قلندقده جمله سى ايفاى شكر عنايت واحسان واراضىٔ خاليه بتمامها زرع اولنمق يعنى پاموق وپرنج وكتان ومحصولات سائره ترتيب واراثه اولديغى وجهله كماهى حقها برفدانه وارنجه يه دك اكيلوب رمضان شريفك عشر اولنده مجموعى رهين ختام ومستبحر اطيان قالور ايسه اطرافنه حوشه وجسرلر يايله رق پذيرفتهٔ استحكام قلنمق وبو اهتمام وتعهددن صكره قنقى قسم ناظرينك ومشايخ نواحينك زير نظارتلرنده بولنان كويلرده محل غير مزروعه قالور ايسه آتيه ده اعذار بيهوده سرديله هر كيم رهرو سمت رخاوت اولور ايسه مسلم دست اماتلرى اولان مبالغ وغلال معلومه كندوسندن ومشايخ نواحيدن تحصيل قلنمق شروطى

ان حضرة افندينا عالى الجاه المحفوظ بالوقاية والنجاه لما كانت رفاهية الرعايا لازمة لسدة مكارمه وملتزمة لعهدة مراحمه وكان قد جعل المرور على الاقاليم فى كل سنه عادة لذاته السنية مستحسنه تحرك من مقره الشريف المخصوص باقامته ايام المصيف وهو الاسكندريه الفاخره وذلك فى يوم الاثنين الموافق للسادس والعشرين من جمادى الاخره وركب للتفرج فى الاقاليم على زورق وساقه الى ان وصل به الى قصره المنورق الشبيه بالخورنق الكائن فى اقسام النصف الثانى من الغربيه بكفر مجر الذى تسر مشاهدته النظر وزينه بنقش خطوات الاقدام وشرفه باقامته ثلاثة ايام ولما كان اليوم الرابع ورغب فى مشاهدة المزارع ركب جواده وقت الغروب وساروهو بالاجلال مصحوب وطفق يشاهد بساتين القطن والارز وغيرهما من سائر المزروعات الى ان مضى اكثر من ثلاث ساعات وحيث آنس قوة الزراعة فى هذه البلاد واطلع على ما فعله نظار الاقسام من الغيرة والاجتهاد التفت الى يونس اغا ناظر قسم كفر مجر احسن التفات وغمره باحسانه فى لجج التلطيفات ونظر الى احمد اغا ناظر قسم الصافيه وعمم راسه بعمامة النعم الوافيه اذ سعى فى وفاء ما عليه وجاد بما كان من الهمة لديه ثم لما كان الصباح من هذه الليلة العظيمه صرف نحو قرية كفر الشيخ الداخلة فى هذه الاقسام عنان العزيمه وتوجه تلقاها وسار الى ان شرفها فى نصف الساعة السادسة من النهار وقد كانت هذه القرية التى ليس لها الان مثيل بعيدة من الماء فى اوان قلة النيل ففتحت لها فى سنة ثمان وثلاثين ترعة كبيره واجريت اليها فيها المياه الكثيره حتى صارت وهى مخضرة الضواحى كانها جزيرة يحيط بها الماء من جميع النواحى فحصلت اهلها بهذه الترعة على الخصب والنما بعد ان كانوا تكاد تحترق اكبادهم بالظما وحيث بنى فى جانبها اذ ذاك قصر مشيد وكان معدا لقدوم جنابه السعيد شرفه بوضع الاقدام واقام به اربعة ايام وجاء حضرة حسن بيك مدير نصف الغربيه الاول وحظى بتقبيل موطئ اقدامه الامثل وجاء ايضا حضرة البيك صاحب الهمم رئيس المعاونين لولى النعم وكان قد ارسل قبل التحرك من الاسكندريه الى جانب حضرة رئيس العسكر بخصوص ماموريه وحينئذ طوى افندينا بساط الاقامه وعزم على السفر بالسلامه وحرك ركاب فرسه المحجلة الغرا وقصد ناحية المحلة الكبرى وسار بين مزارع لا تحصى وبساتين لا تستقصى وهو ينظر الى ما فيها من المزروعات الى ان وصل الى صوب مقصده فى ظرف ثمانى ساعات وحل بالقصر الكائن على شاطئ الترعة العظيمه الذى انشاه صاحب الدوله حضرة عباس باشا المفتش فى هذه الاقاليم الجسيمه واحكم هندسته بالطبع وجعله على احسن وضع فعند ذلك جاء علماء البلدة والكبرا وصاروا لمحاسن مكارمه مظهرا واتى حضرة مختار بيك صاحب المفاخر الذى هو لمجلس المشورة الملكيه ناظر وكان قد توجه لهذه الاقاليم من مدة شهرين قبل ذلك ليرى ما زرع من القطن والارز فيها هنالك واجتمع كل من حضرة الباشا المفتش والبيك رئيس المعاونين وناظر المشورة الملكيه وحسن بيك وشرمى افندى مديرى الغربيه ومظهر بيك المعاون الثانى للخديوى المعظم وعقدوا مجلسا للشورى بمقتضى الامر الكريم طلبا لاستحسان صورة فى عمار البلاد والارضين وجعل اهلها بما ينشر فيهم من صحائف العدل مرضيين راضين وبادروا الى المشاورة فى استحصال الغنى والثروه وابدوا آثار الهمم العليه الظاهرة فى حق الرعية بالاقتدار والقوه وتبين لهم ان اهل هذه البلاد قد اجتهدوا فى الزراعة وفق مطلوب افندينا الكريم على ان اقليمهم كان فيما قبل ذلك ادنى الاقاليم غير ان بعض اهل القرى قد بقيت ارضهم مستبحره بسبب كونهم ليس لهم بالنسبة الى غيرهم مقدره ولكن حضرة الباشا المفتش المشار اليه قد اخبر بان جعلهم مقتدرين كغيرهم امر يمكن الحصول عليه ولما سئل من حضر المجلس من المشايخ والنظار عن مقدار ما يعانون به حتى يكونوا ذوى اقتدار اجابوا بعد ان حسبوا واستخرجوا النتيجه وكتبوا بان اهل هذه القرى ان اعطوا خمسة الاف وخمسمائه وعشرين كيسا من الدراهم واشتروا بها ما يلزم لهم من البهائم واعطوا ثمانيه وعشرين الفا وسبعمائه وثلاثه وستين اردبا من الغلال وبذروها كانوا مقتدرين على كل حال وحيث عرض ذلك لحضرة ولى النعم حسبما كتبوا وصدر امره السامى بان يعطوا ما طلبوا سلم جميع ما ذكر لايدى المشايخ والنظار ليفرقوه على الزراع توزيعا فتسلموه وشكروا الله على هذه النعمة جميعا وشرطوا على انفسهم ان يخضروا كل ارضهم حتى لا يبقى منها فدان ويزرعوا فيها القطن والارز والكتان وغير هذا اجمعين ورتب لهم وبين وان يكون ختام هذا العمل العظيم مرهونا بالعشر الاول من شهر رمضان الكريم واذا بقى ماء بمكان استبحر تجعل له حواجز وجسر وان احد من مشايخ النواحى او نظار الاقسام سلك طريق التراخى بعد هذا التعهد والاهتمام او اخل فى زراعة القرى التى تحت يديه بمحل او اعتذر بالاعذار

عرض وبيان ايتدكارنده اهالينك ظهوره كلان غيرت وشطارت وزراعت وفلاحته ميل ورغبتلرى موجب محظوظيت داورى اولديغندن اقاليم بحريدن اللى برسنه سى مرتباتندن تحصيل ايله داخل خزينهٔ مديريت اولان يكرمى ايكيبيك كيسه نقديه خزينهٔ خديوى طرفندن قبض اولنموب مديريات مزبوره اقسامى كويلرنده قدرتسز بولنان فلاحلره مدار تقويت اولمق وميانه لرنده مديرون ونظار ومشايخ معرفتلريله اقتضاسنه كوره تقسيم اولنمق اوزره مبالغ مزبوره بوسنه اوزرلرنده براغلمسى امر واراده بيورلديغندن فضله بوندن بويله دخى هركس اوزرينه مرتب اولان تقسيطنى ديوان مديريت دفترى موجبنجه بيله رك وقت وزمانيله بى كم وكاست صحيح وراست اوله رق كندولرندن تحصيل واصول اوزره ديوانه توصيل قلنمسى وفرد واحد خاكپاى خديوى يه رفع رقعهٔ اشتكا وبندن زياده شى طلب ايتديلر ديو مديرون ونظار ومشايخدن بث وشكوا ايدر ايسه درعقب اسمى جريدهٔ مديريتدن كشف وتحقيق وبودرلو وقوعبولان دعاوينك حق وعدل اوزره فيصلياب اولمسنه دقت ايديلرك هرحالده قضيهٔ انصاف وعدالت انتاج وتدقيق اولنمسى امر وفرمان وكله جك سنه يه بوحوالى موقف موكب معالى اوله جغندن العياذ به تعالى خلاف رضا مديرون ونظار ومشايخدن برحركت غيرمرضيه روغما اولور ايسه جمله سى رنجش وعتابه سزا وحقلرنده برموجب قانوننامه اجراى جزا قلنه جغى بعد الاعلان شرقيه اقليمى مديرى بولنان عمر بك كبرسنى حسبيله ادارهٔ امور خيريه يه ساعى ورسالهٔ زراعتله قانوننامهٔ عدليه نك اجراى احكامنه مراعى اوله مديغندن عزل ايله مديريت مزبوره ايكى يه تقسيم قلنه رق نصف اوله نصف اول غربيه مديرى حسن بك ونصف ثانى يه فم محموديه مديرى بولنان خليل افندى حضرتلرى نصب وتعيين وموحى اليه حسن بكك انفصالندن محلل اولان نصف اول غربيه مديريتيله جامه شويى سابق حسن افندى كامبين بيورلمشدر جناب خلاق جهان خديو مشار اليه حضرتلرينى توالى صنوف نعم نامتناهيهٔ الهيه سيله فرحان وسعيا اولاد امجاد واحفاد نجابت معتاد عنايتيله دائما ومستمرا شادان بيوردقلرى اجلدن بوسنهٔ متيمنه جمادى الاخرينك بشنجى كونى حفيد داوريلرى عباس پاشا حضرتلرينك صلب پاكيزه سرشت نجابتلرندن برفرزند نجابتمند پانهادهٔ سراى اقبال وقماط آراى مجد واجلال اولمغله مشاهدهٔ ديدارلريچون حرمسراى حفيد مشار اليهى تشريف داوريلرينه شايسته ومخدوم نوزادى تبركا وتيمنا خالد اسم ساميسيله ناميافته بيوردقلرندن چندروز مرورنده على السحر مملكت مسطوره دن حركتله نبروه قصبه سنه سير وسفر وقسم مرقومده واقع قصر مرتفع ذات والالرينه بش كون مقر ومكاتب اقسامده تحصيل علم وهنر ايدن صبيانه على السويه اعطاى سيم وزر قلنوب يوم ثلثا دقهليه مديريتندن شمار ولطافت واعتدال هوا ايله شهرتشعار اولان منصوره يه عزيمتله طقوز كون ظرفنده احوال رعاياى علم عاليلرى محاط واورادن عازم سمت بندر دمياط اولوب بعد مسافه ملابسه سيله قريهٔ شربين قارشوسنده ضرب اوتاد خيام وبعد ازكل طعام زرقا قريه سى پيشكاهنده منصوب ساحل نيل اولان چترزمردفامه شرف نزول ارزانى واولكيجه بيتوتتله فرداسى فرسكورده عكالك اولندقدنصكره اخشام اوزرى دمياطه وصوللرنده محافظى سعادتلو خليل بك وعلما ووجوه بلده ودول متحابه قونسلوسلرى نائل كنجينهٔ شايكانى اولوب درت كون ارام ايله پرنج دائره لرينك كيفيت انتظامنه احالهٔ نظر ومطلوب اوزره پرنجك تشغيل وتبييضنه دامن درميان اهتمام اولميان تشغيل ومبيع ودوائر ناظرلرى عزل اولنه رق دوائر معلومه وتشغيل محلى نظارتيله بيت المالجى سابق على افندى ومبيع خدمتيله ذمم ناظرى بولنان ابراهيم اغا كامور بيوريله رق شهر مزبوردن دخى برچيدهٔ اسباب آرامش وقنجه لره راكبا غدير مطريه درونندن برپچق كونده كذارش برله سنبلاوين قسمى صولرندن وشرقيه ترعه سى ايچندن مرور وزقازق قريه سى پيشكاهنده اطراف ثلثه يه تقسيم ماء وكمال ارتفاعده مشابه علايم سما اولان اون بش كوزلى قنطرهٔ جسيمه اوزرندن بعد العبور منية القمح نام قريه جاى آرام ونصف اول وثانى مديرلرى حسن بك وخليل افندى حضراتى ايله نظار اقسام مظهر نوازش وسلام اولمش وبراى تشييد اساس دين اكثار جنود موحدين نيت خيريه سيله بوندن مقدمجه اسكندريه دن اصوانه وارنجه كافهٔ قصبات وقرادن اون سكز بيك عسكر كزيده ترتيب وتحريرى اراده بيورلديغندن مدت قليله ظرفنده جمله اقسام حصه لرينه اصابت ايدن نفراتى ويردكلرندن كشيدهٔ سلك نظام پروين انتظام قلنمش اولوب انجق شرقيه اقليمنك اهاليسى نوعاما وحشى وسرامد نظار اولان اباظه حسن اغا وصالح حوت عدم مطالعه لرندن ناشى ره نارفته يه ماشى اوله رق ايفاى لوازم خدمتده غير شاطر وقسملرنده بقايا قلان انفارك اعطاسنده قاصر اولمريله كندولرينى تأديب واقران وامثاللرينى ترعيب ايچون اوچ سنه مدتله ابوقير قلعه سنه تسبيل ونفرات باقيه اوچ درت كون ايچنده اخذ وتكميل بيورلوب اسكندريه دن يوم حركتك اللى بشنجى كونى بعد العصر داور دادكر حضرتلرى متوجه صوب مصر اوله رق وقت عشادن اول واصل قريهٔ بنها العسل وفرداسى ساعت درت صولرنده شبرا باغچه سى ذات والالرينه محل اولمشدر

البارده فى العام المستقبل حصل منه فى الحال ما استلمه من المال والغلال وحيث ان ماظهر من شطارة هؤلاء الجماعه ورغبتهم فيما تعلق بهم من امور الفلاحة والزراعه كان باعثا لحظ افندينا ولى النعم وداعيا الى التفاته اليهم بالكرم رسم بان مال سنة احدى وخمسين المرتب على اهل الاقاليم البحريه من الفلاحين وهو اثنان وعشرون الف كيس نقدا يلزم قبضها واحصاؤها عدا لا يطلب منهم لجهة الخزينه ولا يتحصل بل يبقى عليهم فى هذه السنة ويمهل ليكون تقوية لمن لا قدرة لهم من الذين فى اقسام ثلاث الاقاليم بحيث ينظر الى احتياج كل منهم بمعرفة المديرين والنظار والمشايخ فى التوزيع والتقسيم وصدر الامر بان يعرف كل فرد مقدار ما قسط عليه بالتحرير ويخبر بما رتب فى دفاتر ديوان المدير وان يحصل منه مالزم من المحصول ويؤدى الى الديوان سالما من الغش على مقتضى الاصول وان احد من الزراع رفع الشكوى لاعتاب افندينا المشار اليه واخبر بانهم طلبوا منه شيا زائدا على ما هو عليه واستجار من الشيخ او المدير او الناظر كشف عن اسمه من جريدة الدفاتر ونظر فى امره بعين التدقيق وفصلت دعواه على وجه العدل والتحقيق والحاصل انه لابد فى كل قضيه من السلوك على طريقة العدل المرضيه وحيث ان هذه الناحيه سيعود ولى النعم اليها ويقف جنابه العالى على جميع ماجرى عليها نبه على المديرين والنظار والمشايخ بانه ان وقعت منهم حركه بدون مناسبه استحقوا عليها الازدراء والمعاتبه وعوملوا بمقتضى القانوننامه وندموا حيث لا تنفع الندامه ولما كان عمر بيك مدير الشرقيه باجمعها ليس له قدرة على السعى فى ادارة الامور ووضعها فى موضعها عزل عن منصبه فى الوقت والساعه لعدم مراعاته احكام العدل فى الزراعه وقسمت الشرقيه الى قسمين وفوض امرها الى مديرين عظيمين وعين حضرة حسن بيك مدير نصف الغربيه الاول للنصف الاول منها وعين للنصف الثانى حضرة خليل افندى مدير فوهة المحموديه بعد عزله عنها وادخل السرور على حسن افندى الشماشرجى السابق بادارة نصف الغربيه العظيم قدره المنحلة عن حضرة البيك المتقدم ذكره وحيث ان خالق هذه البرايا المتفضل على عباده بالعطايا قد والى اصناف نعمه على حضرة افندينا المشار اليه ووهب له الاماجد من البنين والحفدة وانعم بهم عليه وكانت هذه السنه العظيمة الميمنه قد رزق فيها حضرة عباس باشا حفيده الفاخر بنجل نجيب من الصلب الطاهر وكانت ولادته الباهره فى اليوم الخامس من جمادى الاخره فجا بطالع العز والاقبال وزين محاسن المجد والاجلال شرف جناب الخديوى قصر حرم هذا الحفيد وشاهد جمالة نجله السعيد وسماه باسم خالد تفاؤلا بطول حياة المولود والوالد ثم تحرك من هذه الناحيه بعد مضى ايام معدوده وتوجه تلقاء قرية نبروه المعهوده وحل فيها بقصره العالى وشرفه بالاقامة خمس ليالى واحسن الى من هنالك من الصبيان الذين يتعلمون العلوم العظيمة الشان ثم سار الى جانب مدينة المنصوره التى هى بجودة الهواء واعتداله مشهوره وعلم احوال من بها اقام وفهم حقائقها فى تسعة ايام ولما كان علمه الشريف بامورها احاط وقصد ان يسير منها الى دمياط وكانت مسافة الطريق اليها بعيده ولابد من البيتوتة فيها لحضرته السعيده ضربت الخيام لنزوله وشرف الكشك الزمردى الذى على شاطئ النيل امام قرية الزرقا بحلوله وبات ثم تلك الليلة حتى اصبح وسار ووصل الى دمياط فى آخر النهار وحضر لديه كل من محافظها وعلمائها الاماثل وغيرهم من وجوه اهلها والقناصل واحرزوا الشرف والاحترام وفازوا باقامته هنالك اربعة ايام واخذ فى تنظيم دوائر الارز على الوجه المرغوب وعزل ناظرها ونظار التشغيل والمبيع حيث لم يجتهدوا فى خدمتهم على وفق المطلوب وادخل السرور على على افندى امين بيت المال السابق بنظارة الدوائر والتشغيل اللائق وانعم على ابراهيم اغا ناظر الذمم بنظارة المبيع وجعلها له من جملة النعم ثم انه قطع اسباب الاقامه وعزم على السفر مصحوبا بالسلامه وركب سوابق الزوارق البحريه وعبر بحيرة قرية المطريه وظل سائرا نحو يومين حتى مر بقسم السنبلاوين ودخل ترعة الشرقيه وجاوز القنطره ذات العيون الخمس عشره وهى الكائنه امام قرية الزقازيق العظيمة فى حد ذاتها على التحقيق الصاعدة فى ارتفاعها الى السماء المتكفلة فيما هنالك بقسمة الماء الى ان وصل الى قرية منى القمح ونزل بها للاستراحه وشرفها بحلول جنابه السمح وصار كل من حسن بيك وخليل افندى المديرين مظهرا للطيفه اذ فازا بقدوم سعادته وتشريفه وحيث انه كان فيما سلف ومر قد برز امره الشريف وصدر باخذ ثمانية عشر الف رجل من القرى والبلدان الكائنه فيما بين الاسكندريه واسوان ونظمهم فى سلك العسكر والجند المؤيد المظفر تشييدا لاركان الدوله والدين وتكثيرا لسواد جنود الموحدين وكان نظار الاقسام كافة قد جمعوا فى ظرف مدة قليله ما اصاب حصصهم وارسلوه جميعا ووفوا ما خصهم الا اهل الشرقيه فانهم قصروا فى ذلك وسلكوا طريقا غير سالك وكان هذا مبنيا على خمول حسن اباظه وصالح الحوت الذين هما رئيسا النظار وعدم قيامهما بوفا اللوازم لكونهما ليسا من الشطار عوملا بما ارتكباه من التقصير وارسلا الى قلعة ابى قير ليقيما بها ثلاث سنوات تاديبا لهما على ما فات واخذ فى جمع من بقى من الرجال حتى تمت العدة فى ظرف ثلاثة ايام على وجه الكمال ثم ان حضرة الخديوى الاكرم الاصفى الاعظم ركب مصحوبا بالعز والنصر وتوجه تلقاء المحروسه بعد العصر وكان ذلك لخمسة وخمسين يوما مضوا من حين الحركة الشريفه التى بدئت من الاسكندريه المنيفه ومازال سائرا حتى وصل قبيل العشا الى بنها العسل ولما كان الصباح وشرع فى التسيار حل بحديقة شبرا فى الساعة الرابعة من النهار وقدم هذا المقدم السعيد الذى كان يومه يوم عيد

حوادث شورای ملکیه

ایران ممالکندن زیارت حرمین شریفین ارزوسیله کلمکده و مجاورتی اختیار ایتمکده اولنلرك تسویهٔ امورلرینه مامور اولان حسن افندینك طریق انصافدن عدول وکریوهٔ تعدی یه دخول ایتمش اولدیغی مسموع ولی النعمی اولمش وافندی مرقوم بومقوله زوارك تسویهٔ اموریله لازم کلان رعایتك اجراسنه مامور ایکن حرکات نابجایه تصدیسی رضای یمن اقتضای خدیویلرینه منافی ومامور یتنك خلافی کورلمش ایدوکندن بحثله فی الواقع بویله اطوار ناسزایه جسارت ایتمش ایسه عزل اولنه رق حجاج مرقومه یه رعایت ومسافرلکارینه حرمت ایده جك بردیکرینك مامور ایدلمسی واشیدلدیکی کبی دکل ایسه ابقا اولنوب رضاجویانه حرکت ایتمسی کیفیتی کوش هوشنه القا قلنمسی خصوصنه ارادهٔ علیهٔ ولی النعمی تعلق ایتمش اولمقدن ناشی مرقومك احوالی بحث وتدقیق اولنه رق سمع عالی یه واصل اولدیغی کبی ایسه برینه بشقه سی تعیین اولنه رق مرقومك بردها حجاج ایرانیه امورینه قارشمامسیچون تنبیه اولنمسی ونارواحرکاتی وقوع بولمامش ایسه عاقلانه وروبتمندانه طورانمسی خصوصی افاده وتلقین قلنمسی امیر مکهٔ مکرمه دولتلو شریف حضرتلرینه اشعار اولنمشدر

نصف ثانیٔ وجه قبلی مدیریتنده کائن اصوان نام بلده ده اولان شونه یه ناظر تعیین اولنان افندینك ماهیه سی هنوز تخصیص اولنمدیغندن الان درسخانهٔ ملکیه ده مخصص اولان ماهیه سیله اولدیغی ومرقوم خدمت ماموره سنده لایقیله طوراندیغندن بحثله سلفی اولان ناظرك ماهیه سی تخصیصنه مستحق والیق ایدوکی مدیریت مذکوره مدیری اغا حضرتلری انها ایتمش ومرقومك حقنده سلفی مثللو معامله اولنمق لازم کلمش اولدیغندن سلفنك ماهیه سی تخصیص اولنمشدر

باروتخانه ایچون موجود اولاندن بشقه اون بیك قنطار سکود حطبنك لزومی اولدیغی عموم باروتخانه لر ناظری طرفندن عرض اولنمش اولدیغندن اولقدر قنطار سکود حطبنك کوندرلمسی خصوصی مدیرون حضراتنه اشعار اولنمش وشمدی یه قدر غرس اولنوب یتشدرلمش اولان سکود اشجارندن حصوله کلان حطب باروتخانه لر اشغالنی اداره ایتمش ایسه ده باروت صنفی کون بکون زیاده تشغیل اولنمقده اولدیغندن اقالیمده صوکنارنده اولان محلاره برطرفدن سکود اشجاری غرسیله یتشدرلمسی کیفیتی مدیرون حضراتیله نظار اقسامه یازلمشدر

هر برمدیریتك حاوی اولدیغی اقسامده بر رمکتب کشاد اولنه رق بهر مکتبه یوزر نفر چوجق ویریلوب تعلم فنون ایتملرینه ارادهٔ سنیهٔ حضرت ولی النعمی تعلق ایتدیکی وارادهٔ عالی انفاذ قلنه رق مکتبلرك کشاد اولندیغی ویوزر نفر چوجغك ترتیب قلندیغی وتعلملرینه دقت واهتمام قلنمقده ایدوکی بالمناسبه ثبت جریدهٔ وقایع قلنمشیدی شمدی دخی هر برمدیریته شورای اطبا اربابی معرفتلریله برحکیمك ترتیب اولنه رق کوندریله جکی قبلی وبحری مدیرلری حضراتنه اخبار اولنمشدر

ملاوی نام بلده ده کائن بامق فابرقه سنده ناظر اولان محمد اغا ایله قبانیسنك مغایر رضای ولی نعمت وانسانیت وقوعه کلان خباثتلرینه مبنی کندولری تادیب اولنمق اوزره طاش خدمتنه مامور قلنمشلرایدی مرقومان ایتدکلرینه نادم اولوب طریق استقامته عازم اوله جقلرندن بحثله جرایم کذشته لرینك عفویله خدمت مذکوره دن صالیویرلملرینی استدعا واسترحام ایتمش اولدقلرندن بوقدرجه مجازات ایله اکتفا اولنه رق حقلرنده عفو عالی ظهوره کلمش وصالیویریله رك استدعالرینه مساعدهٔ علیهٔ داوری شایان بیورلمشدر

دارالطباعه ده جانب میری یه لزومی اولان کتابلر ارالق طبع ایتدرلمکده ایسه ده کندو ذمتنه کتاب طبع ایتدرمك استدعاسنده اولنلرك استدعالرینه مساعدهٔ سنیهٔ داوری شایان بیورلدیغندن صدر اسبق جنتمکان راغب پاشانك حومك دیوان بلاغت عنوانلرندن یدییوز جلدك طبعنی صحاف زمره سندن ادهم افندی مراد ایتمش اولدیغی مطبعه ناظری فاتح افندی انها ایتمش ودارالطباعه لرنده مقبول انام اولان کتبك طبعیله هرکسك فائده منداولمسی موافق ارادهٔ عالی اولدیغی مجزوم اولدیغندن افندی موما الیهك استدعاسنه مساعده واولقدر جلدك طبع ایتدرلمسی خصوصی ناظر موما الیهه افاده اولنمشدر

نصف ثانیٔ غربیه مدیریتنده کائن فوه نام بلده ده اولان مکتب تعمیره محتاج اولدیغندن عمارت مهندسی معرفتیله کشف ایتدرلدیکی وکشف موجبنجه تعمیر ایتدرلمسیچون طرفنه خلاصه ارسال اولنمسنی مدیریت مذکوره مدیری شرمی افندی حضرتلری انها ایتمش اولمغله کشف اولندیغی اوزره مکتب مذکورك تعمیر ایتدرلمسی خصوصی مدیر موما الیهه اشعار قلنمشدر

حوادث المشورة الملكيه

قد وصل الى المسامع الشريفه ان الافندی المامور بمباشرة امور من اتی من ممالك ایران بقصد زیارة الحرمين الشريفين ومجاورتهما قد عدل عن طريق الانصاف ومد ایدی التعدی على الناس على انه انما امر باصلاح شؤون هؤلاء الزوار ورعاية احوالهم ولما كان تصديه للحركات التی ليست فی محلها منافيا لمرضاة ولی النعم تعلقت الارادة السنيه بالبحث عن امره واذا تبين انه تجاسر على فعل ما لا يليق ولم يكن مراعيا لمصلحة الحجاج ولم يكرم مثواهم ولم يحسن ضيافتهم يعزل بعد البحث ويجعل غيره مامورا بمباشرة هذه المصلحه ليراعی احوالهم وان لم يكن الامر كذا كذ يترك على حاله فی محله وينبه عليه بان يجری حركاته على وفق مرضاة ولی النعم ومن اجل ذلك حرر اشعار الى حضرة ذی الدولة شريف مكة المكرمه بان يبحث عن احوال هذا الافندی واذا علم ان الامر كما وصل الى المسامع الشريفه يعين غيره بدلا منه وينبه عليه بان لا يتعرض لامور الحجاج الايرانيه بعد هذا والا بان لم تقع منه حركات غير مرضيه فلا يعزله وانما ينبه عليه بان يهتم فی اموره على وفق المطلوب

ان حضرة الاغا مدير النصف الثانی من الوجه القبلی قد انهى ان الافندی الذی جعل ناظرا على الشونه الكائنه بمدينة اسوان الداخله تحت ادارته لم تخصص له شهريه الى الآن بل كان باقيا على ما كان مخصصا له وهو فی الدرسخانه الملكيه وانه ينبغی ان تخصص له شهرية سلفه اذ كان غير مهمل فی اشغاله المامور بها ومن اجل ذلك عومل الافندی المذكور معاملة سلفه وخصصت له شهريته

ان ناظر البارودخانات عموما قد عرض انه يلزم لعمل البارود عشرة الاف قنطار من حطب الصفصاف زيادة على ما هو موجود منه لديه ومن اجل ذلك حرر اشعار الى حضرة المديرين بان يرسلوا المقدار المذكور من هذا الحطب ولما كان الشجر الذی يوخذ منه هذا الخشب مغروسا منه ما تحصل به الكفايه فی عمل صنف البارود الآن وكان الصنف هذا لا يزال يزداد يوما فيوما كتب الى حضرة المديرين ونظار الاقسام بان يكثروا من غراس هذا الشجر فی المحلات اللاتی تكون على شاطئ النهر ومجاری المياه ليحصلوا ما يلزم منه

قد اثبت قبل هذا فی جريدة الوقائع ان حضرة ولی النعم تعلقت ارادته بان تفتح مكاتب للصبيان فی كل قسم من الاقسام الداخله تحت ادارة المديرين ويوضع فی كل مكتب منها مائة ولد ليتعلموا الفنون وانه قد فعل بمقتضى الارادة السنيه وفتحت المكاتب ورتب لكل منها مائه غلام ووقع الاجتهاد فی تعليمهم والان قد اخبر حضرة المديرين بان يرسل الى كل مكتب حكيم بمعرفة ارباب مشورة الاطبا

لما كان محمد اغا ناظر فبريقة القطن الكائنة بمدينة ملوی قد وقعت منه الخباثه وارسل فيما تقدم هو والقبانی الى مصلحة الحجر ليستخدما فيها بحمل الحجارة تاديبا لهما على ما وقع منهما من مخالفة مرضاة ولی النعم وكانا قد ندما الان على ما فعلاه وعزما على ان يسلكا طريقة الاستقامه واستدعيا بان يعفی عنهما ويخلی طريقهما اكتفی بما جرى عليهما من المجازاة لهما وصدر العفو عنهما وخلی طريقهما وسوعدا فيما استدعيا به

لما كانت الكتب اللازمه لجانب الميری لا تزال تطبع فی دار الطباعه وكان كل من طلب ان يطبع كتابا على ذمته واستدعى بطبعه يساعد فيما طلبه من طرف حضرة الخديوی الاكرم انهى فاتح افندی ناظر المطبعه ان ادهم افندی احد طائفة الصحافين اراد ان يطبع سبعمائة نسخة من ديوان راغب باشا وحيث ان طبع الكتب المقبوله وانتفاع الناس بها موافق لمرضاة ولی النعم حرر اشعار الى الناظر الموما اليه بان يساعد الصحاف المذكور فيما استدعى به ويطبع له ما ذكر من النسخ المطلوبه

لما كان المكتب الذی فی قرية فوه الكائنة بالنصف الثانی من الغربيه قد احتاج الى التعمير وانهى حضرة شرمی افندی مدير النصف المذكور انه قد كشف عنه بمعرفة مهندس وطلب ان تصدر خلاصة وترسل اليه بتعميره على موجب الكشف حرر اليه اشعار بان يشرع فی عمارته ويتمها حسبما كشف عنه

مدیریات اقسامنده اولان صرافلر ایله اشوان کتبه سنك خزینهٔ داوریدن ویریلان تعرفه موجبنجه حرکت ایدوب ایتمدکاری بلنمك ومغایر تعرفه حرکت ایدن بولنور ایسه اصول اوزره حرکت ایتدرلمك ایچون هر برمدیریته اقتضاسی قدر افندی کوندرلمسی وکوندریله جك اولان افندیلر درسخانهٔ ملکیه شاکردانك حسابانه اشنا اولانلرندن اولمق خصوصلری قرارکیر اوله رق اقتضا ایدن خلاصه لری مدیرون حضراتنه اصدار وتسیار اولندیغی ونصف اول وجه قبلی مدیری حضرتلری طرفنه یدی نفر افندینك کوندرلدیکی مقدما ثبت صحایف وقایع قلنمشیدی شمدی قلیوبیه مدیریتنده اولان صرافلر ایله اشوان کتبه سنك احوال حالیه لرینه باقوب وتعرفه موجبنجه حرکت ایدوب ایتمدکاری اکلاشلمق ایچون التی نفر افندینك لزومی اولدیغی مدیریت مذکوره مدیری بك حضرتلری انها ایتمش اولدیغندن اولقدر افندی انتخاب اولنه رق کوندرلمش ایسه ده اقالیم امورنده استخدام اولنمق اوزره درسخانه دن مقدما مدیریت مذکوره یه کوندریلان افندیلر صرافلر ایله اشوان کتبه سنك احوالنی کیده جك افندیلردن کوزلجه بیله جکلرندن اول افندیلردن التی نفر افندی انتخاب ایدرك کوندرمسی وبودفعه کوندریلان افندیلری انلرك بدلنه تعیین ایدوب انلره دخی امور اقالیمی اوکرتدرمسی خصوصی مدیر موحی الیه حضرتلرینه اشراب اولنمشدر

نصف ثانی غربیه مدیریتنده واقع نبروه نام بلده ده اولان مکتبك زمینی رطوبتلو اولوب دیکر محلده برمکتبك انشاسی لازم کلمش اولدیغندن بلدهٔ مذکوره ده قدیمدن مبیضه اولان محل مهندس معرفتیله کشف ایتدرلدیکی وبشبیك طقوزیوز کسور غروش صرفیله وجوده کله جکی مدیریت مذکوره مدیری طرفندن عرض اولنمش ایسه ده مکاتب وابنیهٔ سائره نك بوندن بویله متین اوله رق یاپدرلمسی ارادهٔ عالی اقتضاسندن اولدیغندن اساسی دبش تعبیر اولنسان طاشدن اولمق ودیوارلری طوغله دن یاپلمق اوزره بتکرار کشف ایتدرلمسی وکیده جك مصارفك مقداری بلنمك ایچون مصرف قائمه سی کوندرلمك خصوصی مدیر موحی الیهه یازلمشدر

لمصلحته مدیرلر حضراتی طرفلرندن یازیلان تحریرات تیزجه کلمك وبوملابسه ایله مصالح میریه عقدهٔ تاخیره دوچار اولمامق ایچون هر برمدیریتك بعد مسافه سنه کوره پوسته ساعیلری ترتیب اولنمش وتحریراتك اوزرینه قنقی ساعتده چقدیغی اشارت اولنه رق پوستهٔ دیکره کلمك واورادن دخی ساعتیله اشارت اولنوب دیکر پوسته یه ویرلمك اصول طوتلمش ومخصوص معاون افندیلر تعیین بیورلمشیدی بحیره مدیریتنده التمش طقوزنفر پوسته ساعیسی وتعیین برله کوندرمك اوزره التی نفر دیکر ساعی ایله برساعی باشی ومتقاعدین چاوشلرندن اوچ نفر چاوش وار ایسه ده اداره ایتمدیکندن التی نفر ساعینك دخی ترتیب اولنمسنی مدیری حسن افندی حضرتلری انها ایتمش اولدیغندن مدیریتنك وسعتی مقایسه اولنه رق درت نفر ساعینك ترتیب اولنمسی خصوصی طرفنه یازلمشدر

بحرنیل متعهدلرندن مصطفی ابوشوشه نام کمسنه نك رؤساطائفه سندن رشوت اخذینه متجاسر اولدیغی وبعض حرکات نامرضیه سی وقوعبولدیغی اشیدلدیکندن کیفیتك تحقیقی ترسانه مجلسنه احاله اولنمشیدی بودفعه وارد اولان تقریرده مرقومك مغایر رضای عالی حرکاته متجاسر اولدیغی بیان اولنمش اولدیغندن حسابی کوریله رك ذمتنده ضمان مالندن برشی ظهور ایدر ایسه تحصیل اولنوب کندوسی تادیب وسائری ترهیب اولنمق اوزره التی ماه مدتله اسکندریه لیمانته کوندرلمسی خصوصی ترسانه لر ناظری شعبان بکه اشعار اولنمشدر

اصوان اهالیسندن محمد عبدالهادی نام کمسنه ادفو قسمندن یوقاری اصوانه قدر اولان بلادك برقسم اعتباریله نظارتی عهده سنه احاله بیوریلور ایسه وقت وزمانیله مطلوبات میریه نك ادا واعطاسنه دقت تام ایده جکنی بیان ایدرك خلافی حرکت ایدر ایسه جزای سزا تخصیص قلنمسنی بلدرمش اولدیغندن الان ناظر اولان کمسنه نك احوال حالیه سی اکلاشلمق ومرقومك مقتدر ادم اولوب اولمدیغی بلنمك مقتضای مصلحت اولدیغنه مبنی کیفیت نصف ثانیٔ وجه قبلی مدیری محرم اغا حضرتلرندن صورلمشیدی ادفو قسمنه ناظر تعیین بیوریلان بدوی اغانك تحصیلات مال میری خصوصلریله خصوصات سائره ده غیرت تامه سی اولدیغی ونظارت استدعا ایدن مرقوم محمد عبدالهادینك قدرتسز برادم ایدوکنی بلدرمش اولدیغندن مرقومك استدعاسندن صرف نظر اولنه رق موحی الیه بدوی اغانك شایستهٔ تحسین افرین بیورلمشدر

قد ادرج فی طی ما نشر قبل الآن من صحائف الوقایع انه استقر الرای علی ان یرسل الی کل مدیر جماعة بحسب الکفایه من افندیة الدرسخانه الملکیه الذین یعرفون علم الحساب لیفتشوا فی الاقسام الداخله تحت ادارته عن احوال الصیارفة وکتبة الشون حتی تتبین حرکاتهم وسکناتهم ویعلم أهم عاملون بمقتضی التعریفة التی اعطیها کل منهم من الخزینة العامرة ام لا واذا ظهر فیهم من لم یعمل بمقتضاها ینبه علیه بالعمل به وصدرت الخلاصات بذلك وارسلت الی المدیرین وبعث اذ ذاك الی حضرة مدیر النصف الاول من الوجه القبلی سبعة من الافندیه علی هذه الصوره ولما کان حضرة البیك مدیر القلیوبیه قد انهی الان انه یلزم له ستة من الافندیه المذکورین لیروا احوال الصیارفة والکتبه الذین فی الاقسام الداخلة تحت ادارته ویعلموا حرکاتهم اللائقة بهم علیها انتخب له ستة منهم لیرسلوا الی طرفه وحرر الیه اشعار بان یختار لهذه المصلحة ستة من الافندیه الذین ارسلوا الیه من الدرسخانه فیما تقدم لیستخدموا فی امور الاقالیم ویعینهم للتفتیش لانهم قد اطلعوا علی احوال الصرافین والکتبه وکانوا یعلمون اصطلاحهم بالنسبة الی الافندیة الذین یرسلون الآن ویقید المرسلین الآن بدلا منهم ویعلمهم امور الاقالیم ویستخدمهم فیها

قد انهی مدیر النصف الثانی من الغربیه ان المکتب الذی فی قریة نبروه الداخله تحت ادارته ارضه ذات رطوبة وانه لزم ان ینشاء مکتب غیره فی محل آخر وانه کشف بمعرفة مهندس عن المحل الذی کان مبیضة قبل الان فی القریه المذکوره وتبین من الکشف انه یتم بخمسة الاف وتسعمائة قرش وکسور ولما کانت الارادة السنیه قد اقتضت ان تکون المکاتب متینة البنا وکذا غیرها من سائر المبانی حرر اشعار الی المدیر الموحی الیه بان یکشف عن المحل المذکور مرة ثانیه نظرا الی ان یکون بناء اساسه من الحجر وحیطانه من الطوب الاحمر المحرق ثم یرسل قائمة المفردات لیعلم مقدار ما صرف فی العماره

قد رتب فیما تقدم لکل ناحیة بالنظر الی مسافتها قربا وبعدا سعاة لسرعة مجیئ التحریرات التی تکتب من حضرة المدیرین وعدم تعویق المصالح وربطها بعقدة التاخیر ورتب لذلك قانون وهو ان یکتب علی التحریرات بیان الساعه التی یکون الخروج فیها وترسل الی اول بوسته وعند ورودها علیها ان تکتب الساعه التی وردت فیها وترسل الی البوستة الثانیه وهکذا وعین لذلك معاونون ولما کان فی ناحیة البحیرة تسعة وستون رجلا من السعاة الی المحلات البعیده وستة غیرهم للارسال الی المحلات القریبه وساعی باشی وثلاثة من الجاویشیه المتقاعدین وکانوا لم یقدروا علی ادارة المصالح استدعی حضرة حسن افندی المدیر بان یرتب له ستة اخرون زیادة علیهم فقیست سعة الناحیه المذکوره وحرر الیه اشعار بان یرتب اربعة فقط

قد سمع ان الرجل المسمی بمصطفی ابی شوشه الذی هو احد المتعهدین بالنیل تجاسر علی اخذ الرشوه ووقعت منه حرکات غیر مرضیه واحیل تحقیق القضیه علی مجلس الترسانه فیما تقدم وحیث تبین من التقریر الذی ورد الان انه اجترأ وتجاسر علی فعل ما لا یرضی من الحرکات حرر اشعار الی حضرة شعبان بیك ناظر الترسانه بان یعمل حسابه وان ظهر علیه شئ من مال الضمان یحصل منه ویرسله الی مینی الاسکندریه لیستخدم فیها ستة اشهر تادیبا له وترهیبا لغیره

ان احد اهل اسوان المسمی بمحمد عبدالهادی قد استدعی بان تکون البلاد من ادفو الی اسوان قسما براسها وتحال نظارتها علی عهدته ویهتم فی تحصیل المطلوبات المیریه واداآتها فی وقتها واذا وقعت منه حرکه مخالفة یخصص له الجزاء اللائق به ولما کان فهم احوال الناظر المولی الان علی هذه البلاد وفهم احوال هذا الرجل المستدعی من مقتضیات المصلحه سئل عن ذلك حضرة محرم اغا مدیر النصف الثانی من الوجه القبلی واجاب بان بدوی اغا الذی هو الان ناظر علی قسم ادفو مجتهد فی تحصیل المال المیری وغیره من المطلوبات وان محمد عبدالهادی الذی استدعی بالنظاره غیر مقتدر علیها ومن اجل ذلك صرف النظر عن هذا المستدعی وابقی بدوی اغا الموحی الیه علی ما کان علیه وصار اهلا للتحسین والتلطیف